

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu iese de doua ori pe septemana: joia si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditor'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiula prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celalalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr. 35. ANULU XII.

Sabiu, in 3 Maiu 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. fa

Proportionea poporatiunei, possessiunei si a dărei între natiunile ardelen.

(Continuare si capetu din nr. 33 si 34)

Atata insa este lucru cunoscutu, cumca in comitate, districte si scaunele secuiesci, nu vei gasi, de ai cautá cu lumina' a diu'a pe la amedi 342,666 ²/₆ románi proletari, care numeru face ¹/₃ dintru 1,028,000 románi, locuitori intr'aceste parti ale terei. — Subt acesti proletari intielege pre fostii curialisti, conventionali, si pre cei cari locuiescu in „siculica hæreditas“, insa aci este de insemnatu, cumca între fostii curialisti si cei din hæreditatea siculica o precumpanitoare parte au dreptu in sensulu innaltei patente urbariale dela 21 Iuniu 1854 de a rescumpera din propriele mediuloce pamentulu ce folosescu, si care pamentu, nepotendu-se pe lege luá dela densii, lu possuudu si astadi, si subpórta darea lui, ba o mare parte a loru s'au si rescumperatu dejá. —

Asemenea este lucru cunoscutu, ca in fundulu regiu nu esiste ¹/₃ din 186,692 locuitori románi, cari aru face 62,230 ²/₃ de proletari, deótece este fapta recunoscuta, cumca in fundulu regiu, séu in scaunime, afara de unele comune impoporate de Sasi séu preste totu, séu in numeru multa precumpanitoriu, in cari petrecu unii pastori la vitele satului, si locuiescu in casele satului, precumu si putine familii române, de pe la cetátile sasesci, cunoscute sub nume de „maieri“, fára de a avé casele propri: si cele mai serace familii române inca possuudu celu putínu o casa cu o gradina; — deci dar este lucru invederatu, cumca: corespundintele H. H. au intinsu condeiulu pré afundu in calamariu, candu dice: a megyékben és székelyszékékben laknak 585,000 magyar, 1,028,000 oláh és 47,000 szász, — — — de miután az oláhok közzül csak ²/₃ része szabadult fel, úgy ezen ¹/₃ résznek ⁹/₁₀ a magyaroknak, ¹/₁₀ a szászoknak kell felszámítottatni cá si candu, vedi Dómne! Magiari si Sasi n'aru fi potutu fi curialisti si conventionali. — H. H. se vede a ignorá apucaturile unoru magnati, ce au intreprinsu in anii cei mai de aprópe inante de 1848, pentru a straplantá familii secuiesci in satele romanesci din comitate; densii adeca aduceau familii secuie serace, le dislocau mai antáiu prin casele de conventionali si curialisti, precumu erau: de vintieleri, jitari (pazitori de câmpu), ciurbirái, birái dominali, pastori dominali de vite etc., ear preste vre-o câti-va ani, candu acumu aceste familii si procurasera vite de jugu in pusetur'a loru cea scutita, apoi sub diferite preteste, scoteau familii române, seracite ori veduvite, ori alfelii odióse, din sessiunile colonicale si elocau in ele pre cele secuiesci; — tempulu inse fu pré scurtu, 1848 au curmatu tóta intreprinderea, ale cárei urmári le vedemu si astadi, ca adeca mai toti conventionali prin satele române foste colonicale, suntu Magiari, pelंगा acést'a ca au facutu o mare multime de Románi proletari, cá astfelii darea, care pica de densii, si pamentulu, care corespunde la acea dare, sa-lu póta impartí pe Magiari si Sasi (vedi calcularea dupa darea de pamentu). Mai subtrage inca din darea de pamentu 240,000 f. si o ascrie dimpreuna cu pamentulu corespunditoriu numai Magiariloru. (Vedi totu acolo!)

Nu ne suntu cunoscute secretele politice a le instructiunei pentru provisoría organizare a comitateloru, districteloru si a scauneloru secuiesci. —

Dupa § 3 alu acestei instructiuni, au dreptu de reprezentare (in calitate de proprietari de pamentu) de alegatori si alesi, numai proprietarii cei dinante de 1848, ear cei carii s'au facutu proprietari dela 1848 incóce, prin desjobagire ori prin cumperare, deca suntu totodata románi, suntu relegati in class'a locuitoriloru de comune, si numai cá atari sub numele comunei potu avé dreptu de alegatori si alesi, — celu putínu noi asiá amu vediut-o practicandu-se.

Aru fi cugetatu omulu, cumca stându lucrulu astfelu, se va luá o suma de dare atátu de mare, cátu proprietarii románi, prin acea suma sa remána eschisi din class'a proprietariloru (birtokosok-Grundbesitzer); § 10 insa alu ordinii de alegere pune sum'a dărei de pamentu si case numai dela 25 f. v. a. insusu. —

Aru crede omulu, cumca corespundintele H. H. sa nu aiba in calcularea sea nemicu a face cu acestu calculu politicu, insa dincontra eaca ce dice: „de miután Erdélyben a 25 frt. (sic!) adó fizetők a partiumom kívül 237,336 frt. fölts és ház adót fizetnek, úgy a partiummal együtt csak is földadót a leggkisebb számításban 240,000 frt adót számíthatunk“ etc., eara mai la vale dice „a magyarok adoja a megyékben és székely székekben, hozzáadva a 240,000 frtos teszen összesen 773,475 frtot.“

Acésta calculare in sine nu aru fi nedrépta atunci, candu coresp. H. H. au calculatu dupa numerulu locuitoriloru, aru fi scosu dimpreuna cu summ'a dărei de 240,000 f. si numerulu sufleteloru care-lu dau familiele celoru cu dare de casa si pamentu de 25 f.; nefacendu insa acést'a, este invederatu, cumca au maritu volnicesce darea de pamentu pe partea Magiariloru cu 240,000 f. v. a. si prin urmare si proprietatea de pamentu magiara, cu catatimea de jugere respunditoare la acésta suma de dare. —

Acésta purcedere a corespundintelui H. H. mai ca ne da dreptu a presupune, cumca articulu domnialui póte sa aiba suflári si tendintie de o importantia, despre care in de fatia nice ca ne vine a visá, si tocmai pentru acést'a din parte-ne mai multu ne convingemu despre necesitatea aducerei acestui articlu la cunoscinti'a publicului románu, prin urmare rogámu cu tóta stim'a pre onorata redactiune a Tel. Rom., sa binevoiesca a-i face locu, dimpreuna cu observárilu nóstre in foile pretiutului seu diuariu.

Incátu se atinge de calcularea inginerului Mersich, este lucru pipaitu, cumca si acea calculare, deórece ajunge totu la acele rezultate, patimesce de tóte acele scaderi, ce le-amu descoperitu in calcularea corespundintelui H. H.

A. R e s u l t a t e.

Din calcularea corespundintelui H. H. cu referintia la observárilu nóstre.

Din rezultatele calculare sub B. se vede si mai apriatu, cumca din intregulu pamentu productivu alu Ardélului si partiloru de 9,985,967 jugere, nu s'au subtrasu alt'a decâtu: 1. pamentulu productivu din fondulu regiu, 2. partea care au binevoitu a o dá a) Romániloru desjobagiti, b) possessora-tului románu, 3. Romániloru din scaunime, ear cecalalta parte, au dat-o tóta natiunei magiare si celei secuie; deci ne luámu voia de a subtrage din acésta parte urmátorele proprietáti de pamentu productivu, adeca: 1. pentru dominiile fiscale, 2. pentru cele dóue regimente române foste de granitia, si pentru partea romána din fostulu regimentu de hussari, 3. pentru dominiile episcopiei catolice, ale capitulului, fundatiuniloru pie si scolare, si pentru portio canonica a toturoruparochieloru catolice, 4. pentru superintendentulu ev. ref. si unitariu, pentru institutelu pie si scolare ale acestoru dóue confessiuni, precumu si pentru portio canonica a parochieloru ev. ref. si unitare, si cele luterane din comitate, 5. pentru dominiile archiepiscopesci si seminariale, precumu si portio canonica a parochieloru gr. unite, 6. pentru mostile bisericiei gr. or. din cetatea, si a santului Nicolaie din Schiaii Brasiovului, 7. pentru proprietatea natiunei armene, 8. pentru Románii de prin cetáti, orasie si locuri taxale, 9. pentru evreii si strainii, carii possuudu unele mosti nobilitare.

Pentru tóte acestea sa subtragemu din asiá dis'a possessiune magiario-secuia de — — 5,446,317 jugere nu mai multu, de cátu numai — — 1,350,000 jugere, si va remanea Magiariloru si Secuiloru 4,096,317 jugere.

Deoarece națiunea politica secuieșca, nu este totu un'a cu cea politica magiara, asiã dara sa impartim acẽsta posesiune intre dẽnsele in pãrti egale, si va picã pe fia care câte 2,048,158¹/₂ jugere, prin urmare proportiunea posesiunii de pamentu între cele patru națiuni politice ardeleni va fi cea urmãtoare:

Natiunile			
magiara	secuia	romãna	sasẽsca
2,048,158 jugere	2,048,158 jug.	3,543,953 jug.	995,695 jug.
era dupa darea de pamentu			
		—	1,239,472.

B. Resultate

Din calcularea corespundintei H. H. Pamentu productivu 9,985,967 jugere in Ardealu si pãrti, aratoriu, fenatie, vinatie si arundinetu { 4,688,553. Pasciune { 1,164,407. Padure { 4,133,005. jugere. —

I. Natiunile

1. magiaro-secuia		2. romãna		3. sasẽsca	
1 pe partea possessoratului	2,094,402	1 partea desjobagitoru	1,211,680	1 partea din fundulu regiu	372,933
2 a Magiariloru desjobagiti	269,263	2 din fundulu regiu	372,933	2 a celoru desjobagiti	134,631
Summ'a	2,393,665 jug.	3 a possoratalui romãnu	232,711	Summ'a	507,564 jugere.
la olalta	2,363,665	Summ'a	1,817,324 jugere.		
	1,817,324				
	507,564				

da summa de susu 4,688,553 jugere.
din care este 1,615,574 „ pamentu desjobagitu
pe fundulu regiu pica 745,866 „ araturi, fenatie si vinatie

II. Pasciune 1,164,407.

Natiunile

I. magiaro-secuia		II. romãna		III. sasẽsca	
1. la man'a possessoratului	293,382.	1. din pasciunea desjobagita	383,037	1. pentru fundulu regiu	93,233
2. adauge ² / ₁₂ din celu desjobagitu	162,991.	2. din fundulu regiu	93,223	2. a sasiloru desjobagiti	40,748
3. partea magiariloru desjobagiti	65,195.	3. a possessoratalui romãnu	32,598	Summ'a	133,971 jugere.
Summm'a	521,568 jugere.	Summ'a	508,858 jugere.		
la olalta	1,164,407 jugere				
comitate si scaune	977,941 jugere.				
din care pica pe fundulu regiu	186,466 jugere.				
pasciunea desjobagita face	651,961 jugere.				

III. Padure 4,133,005

Natiunile

I. magiaro-secuia		II. romãna		III. sasẽsca	
1. partea possessoratului magiaro-secuiu	2,427,328	1. padure desjobagita	1906,180	1. din fundulu regiu	261,599
2. a celoru desjobagiti	134,756	2. possessoratalui romãnu	268,591	2. a desjobagitoru	92,551
Summ'a	2,561,084 jug.	3. din fundulu regiu	43,000	Summ'a	354,150 jugere.
la olalta	4,133,005	Summ'a	1,217,771 jug.		
Din care pica		1. pe comitate	3,828,410 jugere.		
2. pe fundulu regiu		2. pe fundulu regiu	304,595 jugere.		
3. pe partea desjobagitoru		3. pe partea desjobagitoru	1,191,262 jugere.		

Datele acẽstea numai intru atãta se potã privi de sigure, incãtu ni-a statu prin potintia a le scõte din articlu in lips'a altoru date.

Inca unu cuventu in privint'a industriei.

(Continuare si capetu.)

Indata ce au inceputu unde-va a se radica industria, s'au simtitu necesitatea de intruniri si asiã vedemu formate asiã numitele tiechuri. Tiechiurile acẽstea inse si-au fostu gresitu chiamarea loru, pentruca ele in locu de a fi fostu propasitoare erau conservative, ele incatusiau prin multele formalitati ale loru desvoltarea industriei, facenda fiacare unu privilegiu din meseri'a ce se luera de membrii sei. Astadi in tota lumea luminata s'au derimatu aceste privilegii, dar in locul lor totu au trebuitu sa pasiẽsca altfelu de intruniri, pe cari lumea le numesce „reuniuni“ si „associatiuni.“ Scopulu acestor'a este consultaren omeniloru cunoscatori despre cutare si cutare inlesnire ce s'aru potã afla pentru producerea cutãru si cutãru lucru atãtu ce privesce calitatea cãtu si cantitatea, mai bunu. Aceste intruniri si consultãri au avutu si au de rezultate multele inventiuni. Pentruca de si inventiunile s'au facutu si se facu si astadi si de omeni singuralici, totusi ceste intruniri au meritulu, ca cẽrca inventiunile cele nõue si le perfectiuneza, cara deca le afla folositoare, le spriginescu realisarea si prin acẽst'a incuragiãza de o parte pre inventatoriu, eara de alta parte inlesnescu competitoru acuirarea, si folosirea loru.

Pentruca sa afle sãu dupa cum mai dicemu sa inventeze cine-va ce-va nou, trebuie pre lenga capacitatea ce negresitu trebuie presupusa, sa aiba si o deprindere, unu studiu in legile naturei. Simlita odata lips'a acẽsta, au si

resaritu institute, unde sa aiba cineva ocaziunea cunõsce legile naturei, dar si deducerile din aceste legi prin deplin'a cunõscintia de inventiunile deja facute. Acestea suntu institutele tehnice (dela cuventulu tehne-arta maiestria), care le vedemu inflo-rindu in tote tierile cu industriei insemnate.

Nu mai persecutamã mai departe desvoltarea celoru alte institute, cari stau mai multu sãu mai pucinu in legatura cu industria si cari servescu spre inaintarea buneii stãri a popõreloru, ci constatãmu simplu numai, ca acesteã tote suntu de lipsa pentru ori ce poporu, ce vrea sa se radice si sa aiba insemnate in vieti'a popõreloru.

Aiceã amu potã insira si institutele de credite, care suntu de neaperala trebuintia spre radicarea totororu ramurilor contribuitoru la bunastarea materiala a unei tieri, unde asociatiunile ori intrunirile cu poterile lor proprii nu au potutr ajunge, au recursu la ajutoriulu statulu si asiã vedemu ca in cele mai multe staturi institutele tehnice suntu fundate de aceleasi. Avemu tota dreptulu dar de a pretinde si noi dela statu si pentru noi ingrigirea de asemenea institute.

Ce ne atinge pe noi, pãna atunci sa nu stãmu cu mãnilu 'n sinu, cãci vedemu ca pe ici pe colea avemu si noi dejã industriasi, avemu, desi la cãte doue trei decenii, cãte unu tehnicu si de õrece avemu acu Associatiunea romãna transilva-pentru „cultura“ poporulu romãnu, sa staruimu din tote poterile cã sa se formeze si alte reuniuni speciale, care sa-si aiba centrulu in susu amintit'a Associatiune, in care sa se intrunẽsca tote celelalte. De aici avendu barbati de tote ramurile vietiei, s'aru potã versa lumina preste tota societatea

nostra româna, și de și cu pași mai mici totuși aru poté rezultá o prosperare. Atunci dóra maiestrii nostri s'aru poté scóte, de și nu în totalu, din letargiós'a stare de maiestrasii; eara barbatii versati în tehnica, carii cu tóte ca suntu rari, nu aru mai fi siliti a se rumpe din sinulu patriei și din sinulu natiunei loru spre a-si aflá deoparte o subsistintia pucinu recompensátore, de alta parte nemultiamítore fiindu privati chiaru și de rezultatele talentelorú și studiiloru lorú.

Eata unu esemplu tristu de felulu din urma, ce ne veni a mâna prin o corespundintia privata, pe carea o lasámu sa vorbésca insasi: *)

„Adón'a. . . . aru fi cauza comuna întru atát'a, încátu unu geometru, cu numele **Lazaru Popoviciu, român** nascutu în Aradu, carele este antiste în statinea drumulu de feru la Marchegg în Austria, înca camu la a. 1839 a aflatu unu metodu, prin carele se scotu din apa mâile innecate, și metodulu acest'a acuma face furóre în Germania a însa nu pe cont'a lui Popoviciu, ci pentru renumele unui germanu. Ungurilorú (Magiarilorú) li-au venitu lucrulu la cunoscentia, și press'a magiara a replicatu în gazete, ca respectulu se cuvine magiarilorú, devenindu ide'a dela unu magyárhonfi.

Eu pe Popoviciu numai cam de anulu cunoscu și începú a me invinge, ca elu, carele între Germani și Romani au facutu o propasire în art'a sea, carele acumu se deprinde cu lucrarea unui vocabulariu franceso-germano-românú pentru tecnic'a caliloru ferecate, ne poté folosi romanilorú, și cugetu, ca aru fi cu cale a sterna în densulu o ambitiune romana, respectíve a provóca atentiunea Romanilorú la unu technicu gal'a de românú. Pe numitulú geometru l'a condecoratu orasiulu Aradului pentru inventiunea acest'a cu dreptulu de cetatienu.“

O activitate dar din partea toturorú membrilorú natiunei sa desvoltámu în privint'a acest'a, inteligint'a prin scrieri folosítore și prin intrevenire la reprezentant'a tierci; preotímea și invetiatorimea prin invetiaturi populare; caru cei intrati pe cararea acest'a prin esemplu bunú și prin diligintia de imitatu; și atunci nu vomu avé lipsa sa întórcemu și pre cei deja esiti din pánuri gróse iarasi la ele. Sa lasámu sa se imbrace în sacu și cenusia aceia, cari au sa-si plânga pecatele trecutulu, eara noi, cari ne pocáimú de suté de ani, sa ne pazimú numai sa nu cademu în pecatele unui lúcsu derapatoriu, și sa ne imbracamú în finet'a corespundiatóre sculului nostru, cá intrunu vestmentu de serbatórea reinvierei, aretandune demni de intrarea în chorulu popórelorú, cari demultu suntu în víctia. (c.)

Offenbai'a la capetulu lui Martiu 1864. **)

„Concordi'a“ în nr. 15, 16, 17 impartasiesee publiculu cetitoriu o corespundintia din Secarambu, Comitatulu Hunedórei, pecátu de interesanta, pe atát'a de trista: despre starea Románilorú metalurgi, de sub Pretur'a montanistica de acolo fatia cu Germanii colonisati, întru care d. corespundinte pre largu descrie neegal'a îndreptáire din folósele casselorú infiintiate din crucerii ce-i contribuiescu la acele casse toti metalurgii: germani și románi. De și scopulu infiintiárei acelorú casse au fostu spre a ajutorá tóte religiunile: acele de mai multe decenii, cu pucina esceptiune le folosescu mai numai romano-catolicii, adeca preotii, biseric'a și scól'a acestor'a; eara Románilorú li se denéga acestu folósu pentru cultulu lorú religiosu, de-si Románii contribuiescu asemenea la acele casse, ba ce e mai multu, ca dupace Románii, prin ordinariatele lorú respectíve, aru fi miscatu caus'a la innatele locuri, spre a mijloci o egala impartasire și spre partea religiunilorú gr. or. și gr. cat. dela acele casse comune, prin comisiunea emisa sub Presiedint'a d. Forsecu, în locu de a dobandi drépt'a pretensiune, Románii fura prin acea comisiune despoiatii și de osebitele lorú casse bisericesci, contopindu-le și acestea cu cassesele cele de comunu cu Nemtii, lasandu-le sub tuforatulu patronilorú religiunei rom. cat., fara a respectá cátu de pucinu. protestulu preotilorú și inteligintiei románe. Din cáre se adeveresce, ca fratii germani, întocmai cá Magiarii, dorescu a continuá amicitia cu Románii, dupa cum au esplicat-o Pista: „Moi Ivane! Tato-to bunu pretinu fostu la Tata meu, che „Tatoto totu cumperatu vinu, și Tata meu totu beutu, asiá „fórté bine petrecútu amundoi“.

Eu credú, ca fórté bine amú poté și noi Románii prieteni cu fratii Germani colonisati printre Románi, decá noi amú totu contribut, dar apoi sa nu indrasnimú a pretinde ce-va dintru ale nóstre; ca apoi e pace cu prieteni'a. — Dreptu aceea pre cumu ou cu ou, întru asemenea se potrivescó sórtéa Romá-

*) D. Corespundinte nu ne va luá în nume de réu acesta întrebuintiare a stimatei sele epistole nici ni o va computá cá indiscretiane. Red.)

**) Intardjatu pentru lips'a spatiului. Red.)

nilorú metalurgi din Offenbai'a, cu a celorú din Secarambu fatia cu Germanii; ba poté e și mai trista;— ce se va cunosce din urmatórele:

Precumca metalele nobile, d. e. telurú aurosú și altele, în Offenbai'a s'au descoperitu și cultivatu din vechime de Romani, poté și de Daci, dovedescu mai multe vetre de topitori și sgure dela acelea: dar în tempii de invasiunea popórelorú, și resbóielorú de totu s'au fostu pustiiu; încátu acestu dominiu au fostu donatu de principii transsilvani familiei Miches, ca mai avemu ómeni bestráni, cari ne povestescu, ca parintii lorú au ajunsu acele dile, candu erau jobagi la familia Miches. Camu pela miediulu secululu trecutú au venitu acestu dominiu în posesiunea c. r. fiscus, despagubindu pre familia lui Miches cu dominiulu dela Uióra de susú și 35,000 fl.; de atunci iará s'au inceputu lucrarea minelorú: prin care positiunea Románilorú cá lucratori la fodinele și topiturile c. r. erariale, au devenitu mai de suferitu. Dar nu trecú multu, și începura a se strecorá aci emigranti, din provinciile cele mai departate ale monarchiei: Germani, Boemi, Teuti, Rusneci și Magiari, (adeca dela 1770 încóce, ca pâna aci avemu documénte: ca nu mai Románii erau și metalurgi, și plugari) din acesti venetici colonisati pe aodiulu c. r. fiscu, la care și actu platescu taxa cá și alti curialisti (jeleri) la c. r. fiscu, cu pucina esceptiunea au fostu de religiunea rom. cat., cari din natiunalitáti diferite, sub scutulu religiei formara unu poporú sub nume de Nemti.

Mosfite Románilorú din centrulu comunei vrendu ne vrendu se ocupara pentru scopuri de topitori și edificie pentru locuintie pe sém'a oficialilorú, cu care ocaziune și alti straini se sciura tiese în centru cátu de binisiorú.—

Colonisatii noi, în societate cu Románii, începura lucrarea minelorú, și pela topitorile erariale.

Acésta societate metalurgica, de câte-va decenii infiintia o cassa a confraternitáti (Bruderlade) cu asemenea scopu, cá și cea din Secarambu, adeca: pentru pensiunarea metalurgilorú nepotinciosi; dar cu unu cuantu sa ajute și la cultu. Cass'a acest'a s'au adunatu din crucerii, care dupa fiorinu s'au trasu dela fiacare metalurgu, fara osebire; totusi dela Románi mai multu, fiind mai numerosi. —

Cass'a acest'a, prin asemenea contribuiri, au venitu într'o stare buna, cátu dispune preste câte-va dieci de mii, dupi cumu se vorbesce; cáci pentru noi este secretu înca. Acumu vine întrebarea, cum si în ce proportiune tragu folosu Románia dela numit'a cassa fatia cu Nemtii? Eata cum: neputinciosii metalurgi, capeta și Románii, scii ca aceia, cari n'au din natiunalitatea lorú, nici unu oficialu, și nici unu reprezentanté inteligentu la cassa de partea lorú (daca nu cumva-vomu numi de oficialu pre unu Metalurgu Românú cei dicu Bruder-vater, carele ne cunosce nici o litera, este silitu a credó ce-i spunu altii dela masa, panace acel'a radima us'a cu pelari'a în mâna:)—ci impartirea beneficielorú se face prin c. r. oficiali montanistici de alta confessiune și natiunalitate, cari facu repartitiunea ajutórelorú la cultulu religiosu dupa egalitatea lui Pista, adeca:

a) Parochului rom. cat. pe lângá leaf'a de 400 f. v. a. dela c. r. Fiscus cá patronu, dela Bruder-Lada sub numire, de requisitii adeca, spalatulú hainelorú s. a. 52 f. 56 xr. v. a.

b) Docentelul rom. cat. 40 ferdéle gráu seú în natura seú în bani dupa pretulu tégululú și pentru negréla, creta s. a. 6 fl. —

c) Crisniculú rom. cat. pe anu 15 f. 74 xr. calculandu dara si gráudu dupa pretulu tégululú de aicea, cu 1. f. 40 xr. face sum'a Geului 56 f.—requisite pentru negréla 6 f., face numai ajutoriu dela Bruder-Lada docentelulú în suma de 62 f. afara de leaf'a fixa. Într'o summa socolita: Preotulu, Crisnicululú și Docentelulú romano-cat. dela Bruder-Lada 130 f. 30 xr.

Acum'a vine rendulu sa vedemu, si Románilorú cata parte li-au facutu fratii Nemti dupa egalitatea dnialorú? adeca:

a) Parochului gr. res., care nu are salariu de locu, dela Bruder-Lada, pe anu 0. —

b) Invetiatorulú gr. r., care are salariu din contribuiri dela poporulu g. r. 60 f. fara de comunele vecine, care dau iará 60 f.—apoi dela Bruder-Lada 0. —

c) Crisniculú și clopotariulú g. r. dela Bruder-Lada 0. —

Summ'a 000. —

și apoi cu acésta summa frumósá mai dica cine-va ca nu suntu ajutorati Románii la cultulu bisericescú de ajunsu? cá celor'a ce suntu mai multi metalurgi, și prin urmare contribuiescu și mai multu la Bruder-Lada? Ba de minune, cumu sciu fratii Nemti face repartitiunea din beneficiile comune! dupa egalitatea, ce au disu unulu ortacululú seú, adeca: „Rati'a si óuele mic, cuibulu și nimie'a tie.“ — (Va urmá)

Proiectu de unirea și organizarea bisericii ortodoxe române în România.

(„Trib. rom.“)

Art. 1. Biserica ortodoxă română, întemeiată pe canoanele sinodelor ecumenice, se numește ună sântă, catolică și apostolică (mia, agia, katholiki kai apostoliki.) Fiica și membru alu mării biserice a resaritului, alu cărei capu începătoriu este Domnulu și Dumnedieulu nostru Isusu Christosu, ea marturisește și pazește fără schimbare toate dogmele și canoanele apostolice și sinodale, precumu și toate santele tradițiuni, conformandu-se în totulu cu credința biserice resaritului. Biserica română poate dar și în viitoriu a se consulta în privința dogmelor cu biserica ecumenică din Constantinopole, însă candu sinodulu țierei o va găsi de cuviință.

Art. 2. Biserica română este independentă de ori care alta biserică (auto-kefalos;) ea se va administra de Chiriarchulu Romaniei-Unite, carele va purta titlulu de Primate alu Romaniei, de doi mitropoliți și de mai multi episcopi.

Art. 3. Biserica română este reprezentată prin unu sinodulu generalu, compus după vechiulu usu, din clerici și laici; care sinodulu are putere legelativă în afacerile eclesiastice.

Art. 4. Limba biserice române, atât în ceremoniele bisericesci, cât și în afacerile administrative, este cea română.

Art. 5. Primatele Romaniei că capu alu biserice române, este supremulu inspectoru alu eparchielor mitropolitane și episcopale. Elu chirotonesește pre episcopi și mitropoliți și mântine ordinea de ierarhia între densii; e presedinte de dreptu alu Adunării legislative, alu sinodulu generalu și alu consistoriulu supremu.

Primatele va fi organulu centralu, de care se va servi sinodulu, spre a exprime dorințele sale către guvern; asemenea elu este organulu, cărui guvernulu comunica măsurile sale atingătoare de afacerile bisericesci.

Demnitătea de primate alu Romaniei este unită cu cea de mitropolitu alu țierei românesci.

Art. 6. Alegerea primatului, a mitropolitilor și a episcopilor se va face de adunarea extraordinară a Romaniei. Acesta se va forma de deputații camerei legislative, de sinodulu și de reprezentanții extraordinari ai clerulu monacu și laicu. O lege specială va determina condițiunile și modulu acestor alegeri.

Art. 7. Sinodulu generalu alu biserice se compune din Primatele Romaniei, din mitropolitulu de Iasi, din toti episcopii, din toti protopopii, din câte trei deputați laici și deputați clerici din fiecare eparchia, aleși din sinodele episcopale. Primatele Romaniei e presedinte ordinariu alu sinodulu generalu, în lipsă a lui presiede mitropolitulu de Iasi.

Art. 8. Pentru afacerile administrative, că supremă instanță bisericească, este consistoriulu mitropolitanu din București, compus de preoți și laici, sub presedinția Primatului Romaniei, carele are dreptu a numi unu vice-presedinte în locul seu.

Art. 9. Fiecare eparchia va avea sinodulu seu eparchialu și pentru afacerile sale administrative va avea unu consistoriu episcopal, sub presedinția episcopulu, care are dreptu a numi unu vice-presedinte în locul seu.

Atribuțiunile acelor sinode și consistorii se voru stabili de sinodulu generalu în antăia sea reunire. Spre a deveni obligatorie dispozițiunile adoptate de sinodulu, voru trebui a fi încuviințate de puterea legislativă și sântunute de Domnu.

Art. 10. Sinodulu generalu a) si-alege consistoriulu seu, b) face legi administrative, disciplinare și eclesiastice economice pentru toate bisericile din România-unită, c) îngrijește de toate stabilimintele mitropolitane și episcopale și de întretinerea lor, precumu și de întretinerea și creșterea clerulu, în specie a celui înaltu, d) judeca cauzele persoanelor bisericesci în ultimă instanță, prin urmare și pe episcopi și mitropoliți, e) cere compta de la consistoriulu generalu, care e datoriu să pună în lucrare toate dispozițiunile sinodulu generalu.

Sinodulu nu va pute schimbă nemicu în dogme. Va face toate regulamentele și statele episcopielor, monastirilor, dicasterielor bisericeleor parohiale. Aceste lucrări, că se aiba putere de lege, trebuie să fie confirmate de către guvern; cele de ramuri administrative voru fi supuse la sântunerea capulu statulu, iar cele de ramuri legislative voru fi mai antăiu discutate și votate de camera legislativă, apoi supuse la sântunerea Domnitorulu.

Art. 11. Sinodulu generalu va avea a decide încă asupra organizățiunei învățămintulu clericalu, într-unu tipu astfelu, că monașii și laicii să castige cunoștințele întieșe de facultăți. Sesiunea ordinară a sinodulu generalu se ține odată la doi ani: extraordinară după trebuință, la cererea primatulu încuviințată de guvern.

Art. 12. Consistoriulu generalu îngrijește de institutiele arhiepiscopale și educațiunea clerulu înaltu în particulariu, judeca cauzele de casetoria în ultimă instanță, și cauzele disciplinare a le deregatorilor bisericesci, apelate de la Sinodele eparchiale; însă în a le episcopilor face numai instrucțiunea, care apoi o da la sinodulu generalu.

Ministrulu cultelor:
Dimitriu Bolintineanu.

Prospectu politicu.

În fine puterile reprezentate la conferințele din Londr'a se ajunseră cu târgulu și primira armistițiu de o luna pe basă de: uti possidetis (pe starea de față.) Posițiunile de până acum rămănu toate neschimbate; blocada se suspende. Armistițiu se începe Joi în 30 Aprilie c. n.

Schleswig-Holstein'ianii tinura în 8 Maiu o adunare de poporu, la carea să fia participatu vreo 55,000 barbati. Rezoluțiunile, cele aduse adunarea, suntu: rumperea totală a Schleswig-Holstein-ului decătra Dani'a, supunerea țierei sub domni'a ducelui Fridericu VIII., conchiamarea dietei țierei, și în fine concessiunea de a participa și Schleswig-Holstein'esii la luptă pentru eliberarea patriei lor. — De alta parte vedem totu pre Schleswig-Holstein'esii substernendu o adresă regelui din Prussi'a, prin carea-lu roga, că să încorporeze ducatele până la Königsau monarchiei prusse. Carea va fi mai cu rezultat? —

În Franci'a se ocupa camera cu discutarea bugetulu. În privința stărei financiale a imperiulu a tinutu istoriculu Thiers unu cuventu, care dură o ședință întreagă și făcu impresiune străordinară asupra Camerei. Starea financiară a Franciei se vede a fi foarte sbuciumată și periculoasă, — boba totoror staturilor mari de astadi. Din cuventulu acestă alu unei din cele d'antăiu celebrități ale Franciei, care nu va lipsi a afla resunetu în totu imperiulu, în tota Europ'a, în tota lumea, estragemu deocamdată numai atâtă, că bugetele Franciei dela 1831 până la 1851 nu treceau nici candu peste 1500 milioane, pecandu acumu s'a urcatu la 2300 milioane; pecandu veniturile nu facu mai multu decătu 1900 milioane; pentru platirea datoriilor statulu se cheltuiescu acumu pe anu câte 600 milioane.

Lagur'a Elbei a fostu în 9 Maiu c. n. o bataia maritimă între Austriaci și Dani. Onaia austriacă se aprinse și aruncă aughir'a la Helgoland. Unu telegramu de mai tardu spune, că bataia a fostu foarte cumplită și a durat 2 $\frac{1}{2}$ ora. Flot'a germană s'a retrasu. Foculu escatu într'o fregată austriacă se stinse. Danesii se duseră spre medianopte resaritu. Austriacii perdura cam 180 feciori. Perderile Danesilor încă nu suntu cunoscute; dar se crede că voru fi însemnate, de ore ce și ei se retraseră.

Din Paris se signalizează o alianță ofensivă și defensivă între România, Serbi'a și Muntenegru. Oare a câtea ora?

Legaturile între Anglita și Franci'a devinu din ce în ce mai strinse, — semnu de pericolu pentru amendou.

Mai nou.

Alegeri dietale avem să mai înregistrăm următoarele: În scaunulu Ciuculu: Iosifu Ferentzi, Martinu Szabo, Ioanu Horváth; în scaunulu Muresulu: Conte Stefanu Rhédey, Samuilu de Nagy; în Dev'a: Ladislau Tóth, în Elisabetopole: J. Zacharias și Stefanu de Csiki, în Cojocna: Conte Franciscu Beldi, în Deaju Stefanu Torma; în Turda Ladislau de Tisza; în Odorheiu: Daniilu Kovács; în Olafaleu Carolu Both.

Nr. 7—1

EDICTU.

Georgie Sierbu din comună Christianu, scaunulu Sabiului, de religiunea gr. res., carele de mai multi ani au parasitu pre legiuită sea soția Mari'a Iacovu Metiu din Aciliu, comitatu Albei de josu, fără a se sci locul aflării și petrecerei lui, se provoca prin acestă, că în terminu de unu anu dela datulu de față, negresitu să se infatisieze înainte scaunulu protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potrivă, procesulu matrimonialu asupra pornitu, se va hotari și fără de elu în intieșulu ss. Canone bisericesci.

Sabiu 21 Aprilie 1864.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu tractulu Sabiului I. că foru matrimonialu. Ioann Hanni'a. Protopopu.

Burs'a din Vienn'a 2/14 Maiu. 1864.

Metalicele 5%	72 65	Actile de creditu	194 30
Imprumulu nat. 5%	80 40	Argintulu	113 75
Actile de banca	783	Galbinulu	5 47